

Сақтандыру

Сұрақтар:

1.Сақтандыру мен қаржы категорияларының ортақ белгілері.

2.Жалпы сақтандыру және өмірді сақтандырудың ерекшеліктері, оның экономикалық мәні.

Сақтандыру

- Сақтандыру — қоғамның экономикалық қатынастарының айрықша сферасын бейнелейтін көне категорияларының бірі.

Сақтандыруға түрткі болатын басты себеп

- Сақтандыруға түрткі болатын басты себеп — бұл өндіріс пен адам өмірінің, қауіп-қатерлі сипаты.

Сақтандырудың мақсаты

- Сақтандырудың мақсаты қоғамдық ұдайы өндірістің, үздіксіздігін қамтамасыз ету үшін азаматтарды, мүліктерді, өндіріс процестерін қоғамдық және ұжымдық қорғау болып табылады.

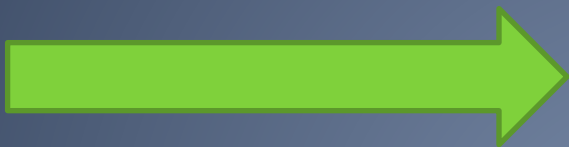

- Сақтандыру категориясы үшін мына белгілер оған тән болып келеді:

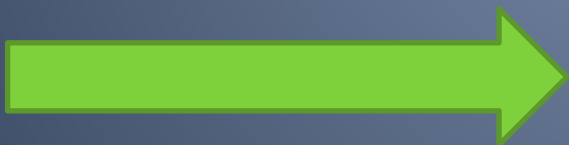

- 1) қатынастардың ықтималдық сипаты;
- 2) қатынастардың төтенше (жай емес) сипаты (кез келген ауқымда — мемлекеттік, аймақтық деңгейде, кәсіпорын немесе оның бөлімшесі, жеке адам деңгейінде).

Сақтандыру категориясы

- Сақтандыру категориясының қаржы категориясымен ортақ өзгеше белгілері бар:

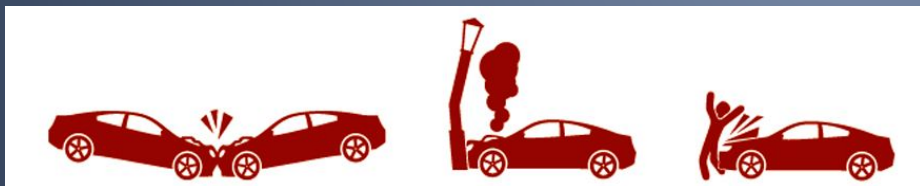
- сақтық қатынастарының ақшалай сипаты;
- сақтандырудың қоғамдық өнімінің құнын қайта бөлуге қатысуы;
- оның іс-қимылы ақша қорларын жасап, пайдаланумен қосарланып отырады;
- сақтық қатынастарының бір бөлігінің міндетті сипатының болуы;
- ақша қорларын жасап, пайдалану кезіндегі сақтық баламалығы барлық жағдайда бола бермейді (қатынастардың баламасыздығы).

Бөлу, өтемдік, жинақтық және бақылау

- Бөлу функциясы: бұл функцияның өзгешелігі қайта бөлу ретінде көрінуі. Ол алдын алу функциясына, мысалы, алдын алу шараларын қаржыландыру жолымен сақтық жағдайының болу мүмкіндігін жоюға бүгіледі. Жеке басты сақтандыруда бөлу функциясы сақтандырудың тиісті түрлерінің жинақтық функциясына бүгіледі.
- Бақылау функциясы сақтық төлемдердің жұмылдыруды және сақтық қорын қатаң мақсатта пайдалануды қамтамасыз етуге байланысты болатын тараптардың нақты қатынастарында көрінеді.

Жалпы сақтандыру мен өмірді сақтандыру

- **Өмірді сақтандыру** саласы ерікті сақтандыру нысанында мынадай сыныптарды қамтиды: өмірді сақтандыру; аннуитеттік сақтандыру.

- **Жалпы сақтандыру** саласы ерікті сақтандыру нысанында мынадай сыныптарды қамтиды: жазатайым жағдайдан және аурудан сақтандыру; медициналық сақтандыру, көлік құралдарын (автомобиль, темір жол, әуе және су көліктерін) сақтандыру; жүктерді сақтандыру; мүлікті сақтандыру (көлік құраладарын қоспағанда); кәсіпкерлік тәуекелді сақтандыру; көлік құралдары иелерінің және тасымалдаушының азаматтық-құқықтық жауаптылығын сақтандыру;

Сақтандыру шарты бойынша

- Бір тарап (сақтанушы) сақтық сыйақыларын төлеуге міндеттенеді, ал екінші тарап (сақтандырушы) сақтық жағдайы пайда болған кезде сақтанушыға немесе оның пайдасына шарт жасалған өзге де тұлғаға (пайда алушыға) шартта белгіленген соманың (сақтық сомасының) шегінде сақтық өтемін төлеуге міндеттенеді.

Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі

- Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексі бойынша мыналар сақтандырудың нысандары болып табылады:
  - міндеттілік дәрежесі бойынша — ерікті және міндетті;
  - сақтандыру объектісі бойынша — жеке және мүлiктік;
  - сақтық өтемді жүзеге асыру негіздері бойынша — жинақтаушы және жинақтаушы емес.

Міндетті сақтандыру — заңнамалық актілер талаптарына орай жүзеге асырылатын сақтандыру. Ол сақтанушының есебінен жүзеге асырылады. Міндетті сақтандырудың әрбір түрі сақтандырудың жеке (бөлек) сыныбы болып табылады. Міндетті сақтандыру нысаны бойынша әрбір сыныптың мазмұны және оны жүргізу жағдайлары бойынша қосымша талаптар сақтандырудың осы сыныбын реттейтін заңнамалық актілермен белгіленеді.

Ерікті сақтандыру — тараптардың
еркін білдіруіне орай жүзеге
асырылатын сақтандыру.

Сақтық қызметі — сақтық (қайта сақтандыру) ұйымының сақтық (қайта сақтандыру) шарттарын жасау мен орындауға байланысты Қазақстан Республикасы заңнамаларының талаптарына сәйкес уәкілетті органның лицензиясы негізінде жүзеге асырылатын қызмет.

